

Nr 31

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623); given Stockholms slott den 20 januari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås förenkling av arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet enligt 37 § 2 mom. tredje stycket taxeringsförordningen beträffande vissa traktamentsersättningar m. m. Vidare föreslås extraordinär besvärsmått för skattskyldig som inte erhållit avräkning för utländsk skatt, vartill han är berättigad enligt avtal med främmande stat.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft omedelbart. Den förenklade uppgiftsskyldigheten gäller dock inte kontrolluppgifter som lämnas vid 1967 års taxering.

Förslag
till
Förordning
om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 37 § 1 och 2 mom. samt 100 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

37 §.

U p p g i f t s s k y l - d i g	V e m u p p g i f t e n s k a l l a v s e	V a d u p p g i f t e n s k a l l a v s e
I m o m. Till ledning — — — — — följande uppställning: 1.a) Statlig och — — — sådan för- värvskälla.	Den som — — — annan stiftelse.	Avlöning, arvode, — — — vederlaget lämnas. U n d a n t a g: a) folkpension, när — — — år räknat, g) ersättning för resa i tjänsten, motsvarande gjor- da utlägg som samman- lagt icke överstiga 500 kronor, och representa- tionsersättning, motsva- rande gjorda utlägg, sam- manlagt icke överstigande 500 kronor, samt därjäm- te traktamentsersättning vid vistelse i tjänsten utom tjänstgöringsorten, som sammanlagt icke överstiger 500 kronor eller icke av- ser mer än 24 dagar för år räknat, därest i kon- trolluppgiften anmärkes, att traktamentsersätt- ning utgått, h) förmån från — — — erlagt sjömansskatt.

¹ Senaste lydelse av 37 § 1 mom. se 1963: 266 och av 37 § 2 mom. se 1964: 53.

(Föreslagen lydelse)

1 mom. Till ledning — — — — — följande uppställning:		
Uppgiftsskyl- dig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
1.a) Statlig och — — — sådan för- värvskälla.	Den som — — — annan stiftelse.	Avlöning, arvode, — — — vederlaget lämnas. U n d a n t a g: a) folkpension, när — — — år räknat, g) ersättning för resa i tjänsten, motsvarande gjorda utlägg som sam- manlagt icke överstiga 500 kronor, och representa- tionsersättning, motsva- rande gjorda utlägg, sam- manlagt icke överstigande 500 kronor, samt därjämte traktamentsersättning vid vistelse i tjänsten utom tjänstgöringsorten, som sammanlagt icke översti- ger 500 kronor eller icke avser mer än 24 dagar för år räknat, därest i kon- trolluppgiften anmärkes, att traktamentsersättning utgått (<i>se även 2 mom. fjärde stycket</i>), h) förmån från — — — erlagt sjömansskatt.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

2 mom. Vid avlämnande — — — — — iakttagas följande.
Avser sådan — — — — — förmånen utgått.
I kontrolluppgift, — — — — — under förrättningen.

Om förste taxeringsintendenten i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen medger det, behöver arbetsgivaren, i stället för att lämna uppgift enligt tredje stycket om traktamentsersättning vid förrättning inom riket, endast anmärka i kontrolluppgiften att sådan ersättning utgått. Förutsättning för medgivande är att ersättning utgår enligt sådana grunder att den kan

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

antagas icke komma att överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna. Motsvarande medgivande kan lämnas även beträffande resekostnadsersättning för färd med allmänt kommunikationsmedel. Medgivande lämnas endast om arbetsgivaren har ett större antal anställda, som mera regelbundet företager tjänsteresor, och medgivandet bedömes vara utan olägenhet för taxeringsarbetet. Medgivande gäller tills vidare. Det kan begränsas till viss grupp av anställda. — Ansökan om medgivande göres hos länsstyrelsen senast den 31 oktober året före taxeringsåret. Talan mot beslut, varigenom ansökan om medgivande avslagits eller medgivande återkallats, föres hos riksskattenämnden genom besvär som skola ha inkommit till nämnden inom en månad från den dag då klaganden erhöll del av beslutet. Mot riksskattenämndens beslut får talan icke föras.

Därest vid — — — — — som avdragits.

I kontrolluppgift enligt — — — — — allmän försäkring.

I kontrolluppgift skall — — — — — preliminär A-skatt.

Särskild uppgiftshandling — — — — — före taxeringsåret.

Kontrolluppgift, som — — — — — åtnjuta pensionsförmånen.

Uppgift skall — — — — — lämpad blankett.

100 §.

Besvär må — — — — — uppenbart förbiseende,

6) om han, till följd av underlåtenhet att avgiva deklARATION eller annan uppgift eller på grund av felaktighet i deklARATION eller i annan uppgift från honom eller i kontrolluppgift eller i handling som legat till grund för sådan deklARATION eller uppgift, taxerats till väsentligt högre belopp än som svarar mot hans inkomst eller förmögenhet, samt

6) om han, till följd av underlåtenhet att avgiva deklARATION eller annan uppgift eller på grund av felaktighet i deklARATION eller i annan uppgift från honom eller i kontrolluppgift eller i handling som legat till grund för sådan deklARATION eller uppgift, taxerats till väsentligt högre belopp än som svarar mot hans inkomst eller förmögenhet,

7) om han eljest — — — — — lägre taxering,

8) om han icke erhållit sådan avräkning av utländsk skatt, som han

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

är berättigad till enligt överenskom-
melse med främmande stat.

I de — — — — — riktig taxering.

Besvär som — — — — — efter taxeringsåret.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 20 januari 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *lättnad i arbetsgivares uppgiftsskyldighet enligt taxeringsförordningen beträffande vissa rese- och traktamentsersättningar, m. m.*, samt anför.

Inledning

Vid 1963 års riksdag beslöts (prop. 120, BevU 43, rskr 294, SFS 265 och 266) vissa förenklingar på lönebeskattningens område. Beslutet grundade sig på förslag som framlagts av lönebeskattningsutredningen i dess första delbetänkande, Beskattning av traktamenten m. m. (SOU 1962: 47). Förenklingarna innebar bl. a. en schablonisering av traktamentsbeskattningen. Därjämte reglerades även arbetsgivarens uppgiftsskyldighet rörande utgivna traktamentsersättningar. De förenklingar man ville uppnå gällde såväl deklarationsbestyret som taxeringsarbetet.

I en inom finansdepartementet i juni 1966 upprättad promemoria (Stencil Fi 1966: 6) har föreslagits ytterligare förenkling i vissa fall av arbetsgivares uppgiftsskyldighet på detta område. I samband därmed har även upptagits frågan om inkomsttagarens deklarationsplikt i den mån denna berörs av förslaget om förenkling av uppgiftsskyldigheten för arbetsgivaren.

Författningsförslagen i promemorian torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgetts av kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Jämtlands samt Norrbottens län, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Svenska arbetsgivareförening-

en, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

I detta sammanhang ämnar jag även ta upp en fråga som är fristående från den nu berörda uppgiftsskyldigheten, nämligen om införande av extraordinär besvärsmätt för skattskyldig som inte erhållit avräkning för utländsk skatt, vartill han är berättigad enligt avtal med främmande stat.

Gällande bestämmelser

Till skattepliktig intäkt av tjänst räknas i princip enligt 32 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) (KL) avlöning, arvode, traktamente m. m. som utgått för tjänsten. Emellertid skall enligt uttrycklig bestämmelse i 3 mom. av samma paragraf inte tas upp till beskattning vad som av staten anvisats till bestridande av särskilda med vissa tjänster eller uppdrag förenade kostnader. Som exempel på sådana kostnader anges bl. a. rese- och traktamentsersättningar. Däremot gällde före 1963 års nyssnämnda lagstiftning, att särskild ersättning som anvisats vid kommunal och enskild tjänst enligt paragrafens 4 mom. skulle beskattas.

Efter 1963 års ändringar gäller i huvudsak följande.

Skattefria är även kommuners, hushållningssällskaps, skogsvårdsstyrelser och vissa andra offentliga institutioners traktamenten. Beträffande traktamenten från övriga arbetsgivare föreligger däremot skatteplikt men avdrag skall enligt punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL utan särskild utredning schablonmässigt medges med traktamentsbeloppet, om detta inte överstiger av riksskattenämnden fastställt »normalbelopp». Om den skattskyldige vill ha större avdrag än som svarar mot erhållet traktamente eller mot normalbeloppet måste han förebringa utredning om de verkliga kostnaderna. Normalbeloppet förutsättes vara anpassat till högsta statliga traktamente.

Riksskattenämnden har liksom tidigare för åren 1964—1966 fastställt normalbelopp för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa i enskild tjänst även för kalenderåret 1967, se Meddelanden från riksskattenämnden Serie I nr 1/1967 p. 3.

I samband med de nya bestämmelserna för traktamentsbeskattningen behandlades även frågan om de kontrolluppgifter, som arbetsgivare skall avge till ledning för de anställdas taxering. En mera detaljerad uppgiftsskyldighet än som dithills förelegat ansågs nämligen erforderlig för att taxeringsnämnderna skulle kunna tillämpa de nya schablonreglerna.

Enligt förut gällande bestämmelser skulle i kontrolluppgiften anges beloppet av utgiven traktamentsersättning. Vidare skulle anges det antal

dagar för vilka traktamenten utgått. Enligt de bestämmelser, som år 1963 infördes i 37 § 2 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) (TF), gäller att uppgifterna rörande traktamentsersättningar skall uppdelas på de tre grupperna långtids-, korttids- och endagsförrättningar. Inom varje grupp skall uppges traktamentsbelopp och den tid traktamentena avser. I förekommande fall skall kontrolluppgiften även innehålla upplysning om huruvida bostad, kost eller dylika utgifter för den anställdes uppehälle under resorna bestritts direkt av arbetsgivaren. Traktamentsersättningar, som sammanlagt inte överstiger 500 kr. är dock undantagna från uppgiftsplikt. I detta sistnämnda fall är det tillräckligt om på kontrolluppgiften antecknas (t. ex. genom kryssmarkering) att traktamentsersättning utgått. Genom en sådan anteckning har taxeringsmyndigheterna möjlighet att infordra mera fullständiga uppgifter, om de finner anledning härtill. Samma lättnad i uppgiftsskyldigheten gäller även då antalet förrättningsdagar för helt år räknat inte överstigit 24.

I de fall traktamentsersättningen inte behöver specificeras på kontrolluppgiften, föreligger inte heller deklaraionsplikt för mottagaren, se 25 § första stycket 3) TF. Å andra sidan får inkomsttagaren inte göra avdrag för kostnader som svarar mot de ersättningar som han i enlighet med det sagda inte deklarerar såsom intäkt (jfr punkt 3 första stycket av anvisningarna till 33 § KL).

I prop. 1963: 120 berörde jag frågan om kontrollen av traktamentsredovisningen enligt de här angivna reglerna. Därvid anförde jag bl. a.

Det föreslagna systemet förutsätter i stor utsträckning att arbetsgivare lämnar korrekta uppgifter till ledning för de anställdas taxering. F. n. sker k o n t r o l l e n av traktamentsredovisningen i stor utsträckning genom granskning av den anställdes deklaration. I viss utsträckning försvåras denna kontroll genom de föreslagna åtgärderna. Denna följd av reformen torde i och för sig inte kunna undvikas, om någon mera betydande förenkling av nuvarande förhållanden på området skall erhållas.

Till den del den nödvändiga kontrollen inte kan ske med utgångspunkt från den anställdes deklaration och arbetsgivarens kontrolluppgifter, torde kontrollen få ske direkt hos arbetsgivaren. Sålunda bör, såsom de sakkunniga understrukt, i samband med taxeringsrevision av rörelseidkares och andra arbetsgivares bokföring även deras redovisning av tjänsteresor på kontrolluppgifter bli föremål för granskning. I regel kan det naturligtvis blott bli fråga om stickprovsgranskning. Genom sådan granskning torde dock kunna klargöras, vilka arbetsgivare som på detta område bör göras till föremål för noggrannare tillsyn.

Departementspromemorian

I departementspromemorian konstateras att det trots de år 1963 införda förenklingarna inte kunnat undgås att redovisningen av traktamentena och kontrollen därav alltjämt utgör en belastning för därav berörda parter. Det är därför enligt promemorian angeläget att utnyttja de möjligheter till ytterligare förenklingar som kan finnas. En ofrånkomlig förutsättning är dock självfallet att man inte därvid äventyrar åstadkommandet av ett tillfredsställande taxeringsresultat.

Vid valet av metod för att underlätta fullgörandet av uppgiftsskyldigheten ligger det enligt promemorian — eftersom uppgiftsskyldigheten inte helt kan upphävas — närmast till hands att tillämpa samma förfarande som nu används, när traktamentena tillsammans uppgått till högst 500 kr. eller när de avsett högst 24 förrättningsdagar. Såsom förut nämnts har uppgiftsskyldigheten i dessa senare fall inskränkts till att avse blott en anteckning på kontrolluppgiften om att traktamentsersättning utgått.

I promemorian framhålls att en begränsning av uppgiftsskyldigheten med tillämpning av denna metod emellertid inte kan gälla generellt för alla arbetsgivare. En så vittgående inskränkning av det uppgiftslämnande som är avsett att ligga till grund för beskattningen av traktamenten i enskild tjänst skulle inte vara förenlig med intresset av ett riktigt taxeringsresultat och skulle ställa alltför stora krav på kontrollen. I promemorian föreslås därför att man i stället inriktar sig på sådana fall där ett mera påtagligt behov av ett förenklat uppgiftslämnande föreligger. Därom anförs i promemorian.

En sådan förenkling kan vara särskilt påkallad, när fråga är om arbetsgivare med ett förhållandevis stort antal anställda som fått traktamenten och uppgiftsskyldighetens fullgörande för hans vidkommande därför är mer betungande än vanligt. Men det bör inte räcka med enbart det förhållandet att uppgiftslämnandet är betungande för arbetsgivaren på grund av att antalet traktamentsberättigade anställda är stort. Det bör också av omständigheterna klart framgå, t. ex. genom reglementen eller instruktioner för personalen, allmänna anställningsvillkor m. m. dylikt, att de traktamentsersättningar, som av företaget utbetalas till de anställda vid resor utom den vanliga verksamhetsorten, överensstämmer med eller i vart fall inte överstiger de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen. I många fall då grunderna för traktamentsersättningarnas utbetalande sålunda kan klarläggas och det i övrigt saknas anledning betvivla att företagets ersättningspolitik verkligen håller sig inom den angivna ramen, kan skyldigheten för en arbetsgivare med ett stort antal anställda att lämna detaljerade uppgifter angående utgivna traktamenten i enlighet med nu gällande bestämmelser framstå som onödigt betungande i förhållande till den praktiska nyttan av arbetet med uppgiftslämnandet och kontrollen därav. För de anställdas vidkommande blir nämligen effekten med hänsyn till deras rätt enligt gällande schablonregler till avdrag med traktaments-

beloppet likväl att de i regel inte skall beskattas för traktamentsersättningsarna.

I nu avsedda fall skulle enligt promemorian en väsentlig arbetsbesparing kunna vinnas om arbetsgivaren fick tillämpa samma förfarande som nu kan användas när traktamentena inte överstigit 500 kr. eller avsett högst 24 dagar. Han skulle alltså t. ex. genom en kryssmarkering på kontrolluppgiften kunna ange att traktamentsersättning utgått till den anställde. Genom en dylik anteckning skulle taxeringsmyndigheterna även i fall som de nu diskuterade ha möjlighet att verkställa en närmare kontrollundersökning om så skulle behövas.

I promemorian anförs.

Av det föregående framgår att en begränsning av uppgiftsskyldigheten på nyss angivet sätt endast bör ifrågakomma i vissa mera kvalificerade fall. Det skall såsom redan antytts vara fråga om fall där uppgiftslämnandet avser ett förhållandevis stort antal anställda. Avsteg från nu gällande regler bör alltså, även om utgivna traktamenten inte överstiger de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen, inte göras om företaget har blott relativt få anställda. Inte heller bör det ske om företaget visserligen har en större personal men tjänsteresor företas av endast företagets chef eller av ett fåtal andra personer. Som förutsättning för en förenklad uppgiftsskyldighet bör därför i allt fall gälla att företagets personal är av viss inte alltför obetydlig storleksordning. Således bör förslagsvis gälla att antalet anställda i företaget uppgår till minst 100.

I detta sammanhang upplyses i promemorian, att enligt uppgifter som inhämtats från statistiska centralbyrån avseende år 1964 framgår bl. a. att av 1 522 industriföretag med över 25 arbetare 799 företag hade över 100 arbetare och 432 företag hade över 200 arbetare. Av 618 större handelsföretag utgjorde antalet företag med motsvarande antal anställda 285 resp. 123.

Enligt departementspromemorian bör vidare gälla att även omständigheterna i övrigt talar för en lindring i arbetsgivarens uppgiftsskyldighet. I promemorian anförs.

I detta krav ligger framför allt att man har garantier för att de traktamentsersättningar som utbetalas av företaget inte överstiger de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen. Det måste därför bli fråga om en tillståndsgivning för det enskilda fallet och det ligger i sakens natur att prövningen måste vara av diskretionär natur. Tillståndet måste följaktligen bli beroende av den prövande instansens uppfattning om den ersättningspolitik som tillämpas av sökanden och om hans förmåga och vilja att lämna korrekta uppgifter i detta hänseende. Stor hänsyn måste även tas till att intresset av ett riktigt taxeringsresultat inte äventyras och att inte kontrollmöjligheterna försvåras i alltför hög grad. Även om dessa hänsyn inte heller får överdrivas, måste man emellertid räkna med en viss återhållsamhet i tillståndsgivningen.

Såsom lämplig tillståndsmyndighet föreslås förste taxeringsintendenten i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen. Enligt promemorian kan tillståndsgivningen härigenom centraliseras inom varje län, vilket bör vara till fördel från olika synpunkter. Bl. a. kan man vinna en ökad enhetlighet vid bedömningen av ansökningar från olika arbetsgivare. Det ligger i sakens natur, framhålls det i promemorian, att, om arbetsgivarens ansökan om medgivande som här avses berör anställda inom mer än ett län, förste taxeringsintendenten i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen skall underrätta förste taxeringsintendenten i det eller de övriga länen angående medgivande som lämnats.

Medgivet tillstånd bör enligt promemorieförslaget gälla tills vidare och får givetvis inte utesluta möjligheterna till kontroll av uppgifternas riktighet. Om det vid en kontroll, t. ex. i samband med en taxeringsrevision eller i annat sammanhang, framkommer att traktamentsersättningar i verkligheten utgått med högre belopp än vad anteckningen på kontrolluppgiften gett anledning anta, bör enligt promemorian självfallet gälla att det medgivna tillståndet skall kunna återkallas. Om tillstånd till en begränsning av uppgiftsskyldigheten vägras eller återkallas, får besvär anföras hos riksskattenämnden. Besvären skall enligt förslaget vara inkomna till nämnden inom en månad från den dag, då klaganden fick del av beslutet. Däremot får besvär inte föras över riksskattenämndens beslut.

Eftersom de kontrolluppgifter, om vilka här är fråga, enligt gällande bestämmelser skall avlämnas till vederbörande myndighet och till inkomsttagaren senast den 31 januari under taxeringsåret, är det givetvis angeläget att eventuella tillstånd till en begränsad uppgiftsskyldighet meddelats arbetsgivaren i god tid före nämnda dag. I promemorian föreslås därför att ansökan om tillstånd skall ha ingetts till länsstyrelsen senast den 31 december före taxeringsåret.

Beträffande inkomsttagaren föreslås i promemorian att, när arbetsgivaren fått dispens från den skyldighet att lämna detaljerade uppgifter om utgivna traktamenten som annars åligger honom, inkomsttagaren automatiskt skall vara befriad från deklaraionsplikt beträffande traktamentsersättningarna i fråga i likhet med vad som gäller beträffande sådana traktamentsersättningar som sammanlagt inte överstiger 500 kr. eller som avser högst 24 dagar. I promemorian framhålls, att en sådan befrielse följer av bestämmelsen i 25 § första stycket 3) TF. Som ytterligare kommentar anför.

Att inkomsttagaren inte behöver deklarerat traktamentena i fråga bör framgå av kontrolluppgiften, som i likhet med den nu befintliga uppgiften angående bl. a. traktamenten om högst 500 kr. bör innehålla motsvarande uppgift angående traktamenten beträffande vilka arbetsgivaren erhållit dispens i fråga om uppgiftsskyldigheten, t. ex. genom att en särskild ruta för kryssmarkering ifyllts. Om inkomsttagaren på grund av en sådan uppgift

inte deklarerar traktamentena, får han givetvis inte heller avdrag för de kostnader som svarar mot dessa icke deklarerade traktamenten (p. 3 första stycket anv. till 33 § KL). Den omständigheten att arbetsgivaren fått sin uppgiftsskyldighet förenklad på sätt här föreslagits bör dock inte betaga den skattskyldige hans rätt att, om han anser det vara till sin fördel, på vanligt sätt i deklARATIONEN uppta erhållna traktamenten och yrka avdrag för sina verkliga merkostnader.

Enligt promemorian bör de föreslagna bestämmelserna om förenklat uppgiftslämnande bli tillämpliga första gången vid 1968 års taxering beträffande kontrolluppgifter avseende år 1967.

Remissyttrandena

Promemoriaförslaget har fått ett i stort sett positivt mottagande. Invändningar har dock gjorts beträffande förslaget utformning i vissa delar. På några håll har man även ifrågasatt en mera allmän omprövning av traktamentsbeskattningen.

Till förespråkarna för en sådan allmän omprövning hör *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som anser att reglerna angående traktamentsbeskattningen enligt gjorda erfarenheter visat sig i vissa fall medföra en avdragsrätt som materiellt framstår som alltför generös. Enligt länsstyrelsen inger särskilt bestämmelsen om befrielse från att uppge utbetalad traktamentsersättning för lägre antal resdagar än 24 stora betänkligheter. Liknande iakttagelser har gjorts av *länsstyrelsen i Norrbottens län*, som förordar restriktivare linjer vid behandlingen av ansökningar om befrielse från uppgiftsskyldigheten än enligt förslaget. Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* har observerat, att traktamenten i många fall utbetalas där ersättning för fördyrade levnadskostnader ej utgått före de nya bestämmelsernas tillkomst. Enligt länsstyrelsen torde de ändrade reglerna emellertid ha lämnat övervägande goda erfarenheter. Möjligheter till ytterligare förenklingar bör prövas, framhåller länsstyrelsen, särskilt som därmed större förutsättningar för införande av definitiv källskatt kanske kan vinnas. Också *riksskattenämnden* framhåller önskvärdenheten av att de nuvarande reglerna om avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa i enskild tjänst blir föremål för omprövning i syfte att åstadkomma materiella förenklingar och större rättvisa.

Angelägenheten av ytterligare och längre gående förenklingar understryks starkt av näringsorganisationerna. Så t. ex. påpekar *Sveriges industriförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen* att den detaljerade uppgiftsskyldigheten, såsom framhållits i promemorian, vållar arbetsgivarna stora olägenheter, särskilt när antalet anställda är stort. De båda organisationerna anför i detta sammanhang att, som reglerna är utformade, det

är svårt att få dem att passa in i databehandlingssystem samt att, trots de lättnader som infördes år 1963 i vissa fall, ett ökat arbete uppstått för många företag genom att i övriga fall mer detaljerade uppgifter än tidigare måste lämnas.

Även *LO* framhåller att trots den förenkling det föreliggande förslaget innebär, ytterligare förenklingar beträffande schablonisering i traktamentsbeskattningen borde närmare övervägas.

I fråga om förslagets detaljer vänder sig de flesta remissinstanserna mot att dispensmöjligheten gjorts beroende av villkoret att arbetsgivaren i sin verksamhet sysselsätter minst 100 anställda. I flertalet yttranden förordas att man släpper fixeringen till ett visst antal anställda. Om en sådan fixering likväl anses behövlig, anser man att förutsättningen för dispens i stället bör anknytas till ett visst minsta antal traktamentstagare.

En sådan uppfattning uttalas av t. ex. *riksskattenämnden*, som anser att gränsdragningen bör knytas till antalet anställda som mera regelbundet företar tjänsteresor, därvid antalet förslagsvis kan sättas till minst 50. Enligt nämnden skulle det emellertid inte vara lämpligt att på sätt föreslagits fixera antalet i taxeringsförordningen. I denna bör enligt nämnden i stället intas en mera allmänt formulerad bestämmelse, kompletterad med vägledande uttalanden i propositionen. Därigenom skulle möjliggöras en smidigare tillämpning av dispensregeln. Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* ifrågasätter om inte t. ex. 50 traktamentstagare skulle berättiga arbetsgivaren till förenklad uppgiftsskyldighet, oavsett antalet anställda. Länsstyrelsen förordar dock att den föreslagna förenklingen anknyts till både antalet anställda, som sätts till lägst 100, och antalet traktamentstagare, förslagsvis minst 25. En sådan lösning förordas också av *länsstyrelsen i Götteborgs och Bohus län*.

Kammarrätten, som i sitt yttrande diskuterar om dispensmöjligheten bör göras beroende av antalet anställda över huvud taget eller av antalet anställda, som är traktamentsberättigade, kommer till resultatet att, vilken väg man än väljer, befogenhet kanske bör ges den tillståndsgivande myndigheten att göra avsteg från föreskriften om ett minsta antal anställda för det fall att antalet traktamentstagare är stort, både absolut och relativt, och en begränsning av uppgiftsskyldigheten därför ter sig angelägen. Risken med en sådan anordning är emellertid enligt kammarrätten att framställningar kan komma att inges även från sådana arbetsgivare som uppenbarligen aldrig varit åsyftade med förslaget. Denna invändning synes dock enligt kammarrättens mening väga mindre tungt än erinringarna mot en ordning enligt promemorians författnings-text.

Sveriges industriförbund och *Svenska arbetsgivareföreningen* konstaterar i sitt yttrande, att enligt deras beräkningar ca 2 000 företag skulle ha möjlighet att erhålla dispens om gränsen sätts vid 100 anställda. Enligt

organisationerna torde gränsen utan nämnvärda olägenheter från kontrollsynpunkt kunna sänkas betydligt. I yttrandet erinras om att företag med förhållandevis få anställda likväl kan ha en betungande uppgiftsskyldighet beroende på att en onormalt stor del av personalen företar resor i tjänsten. Någon fix gräns bör därför enligt de båda organisationerna inte inskrivas i författningen utan det bör räcka med en allmän bestämmelse om rätt att ge dispens då skäl föreligger därtill.

Sveriges köpmannaförbund påpekar likaledes att det bland de större arbetsgivarna finns ett mycket stort antal, som utger traktamentsersättningar till endast ett fåtal personer, medan bland företag med mindre än 100 anställda finns många, som bedriver sådan verksamhet, t. ex. agenturer, konsulterande verksamhet, försäljning en gros eller i övrigt genom försäljare, att de utger traktamentsersättningar till en betydande del av sina anställda. Det totala antalet anställda i ett företag är därför enligt förbundets mening ingen rättvisande grund utan avgörande bör vara antalet anställda, som erhållit traktamentsersättning. Förslagsvis bör därför enligt förbundet förenklad uppgiftsskyldighet medges, om antalet anställda, som erhållit traktamentsersättningar med mer än 500 kr. per år eller haft mer än 24 förrättningsdagar per år, överstiger tio. Förbundet ifrågasätter emellertid om inte en förenkling av uppgiftsskyldigheten i stället bör ske så, att man inför en ruta för kryss, när utgivna ersättningar icke överstigit riksskattenämndens normalbelopp. Fullständig uppgift skulle behöva lämnas endast i de fall, då utgivna ersättningar överstiga normalbelopp. Ett särskilt tillståndsförfarande skulle bli obehövt och en verklig förenkling skulle vinnas, framhåller förbundet.

Även *Sveriges lantbruksförbund*, som föreslår att dispensrätten knyts till antalet anställda som mera regelbundet företar tjänsteresor — antalet kan enligt förbundet lämpligen sättas till 25 — anser att det kan diskuteras om en absolut bestämd antalsgräns bör anges, eftersom en sådan gräns lätt leder till en stelbent praktisk tillämpning.

Ett slopande av antalsgränsen förordas också av löntagarorganisationerna. *LO* anser att det för dispens bör räcka att det av resereglementen, allmänna anställningsvillkor eller liknande framgår att traktamentsersättningarna överensstämmer med eller i vart fall inte överstiger de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen. Samma uppfattning uttalas av *TCO*, som erinrar om att taxeringsmyndigheterna, när dispens beviljats, alltid har möjlighet att kontrollera de av arbetsgivaren utbetalda traktamentsersättningarna och i förekommande fall återkalla det medgivna tillståndet.

I några yttranden diskuteras det för dispens enligt förslaget uppställda villkoret, att det kan antas att traktamentsersättningarna inte överstiger av riksskattenämnden fastställda normalbelopp.

Sveriges industriförbund och *Svenska arbetsgivareföreningen* påpekar, att det kan förekomma att för någon personalkategori i ett företag tillämpas en sådan ordning för bestämmande av traktamentsersättningar att normalbeloppen inte gäller. Vidare kan för ett och samma företag olika regler tillämpas vid olika driftställen. Enligt organisationernas mening bör därför möjlighet finnas att kunna efterge uppgiftsskyldigheten beträffande ett av dessa driftställen om företaget så önskar. Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* ifrågasätter om inte medgivande till den förenklade redovisningsmetoden kan lämnas också för det fall företaget till viss antalsmässigt mycket begränsad grupp av anställda utbetalat traktamentsersättningar, som överstiger normalbeloppen.

Vidare erinrar *Sveriges industriförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen* om att åtskilliga företag tillämpar traktamentsersättningar som överensstämmer med de statliga. I vissa hänseenden skiljer dessa sig från vad som skulle följa enligt normalbeloppen. Så har t. ex. traktamentet för en endagsförrättning enligt de statliga traktamentsbestämmelserna varit högre än som är avdragsgillt enligt det av riksskattenämnden fastställda normalbeloppet. Enligt organisationerna bör självfallet ett företag som strikt tillämpar de statliga bestämmelserna också kunna befrias från uppgiftsskyldigheten.

Ett liknande påpekande görs av *Sveriges lantbruksförbund*, enligt vilket det ofta förekommer inom lantbrukets föreningsrörelse att företagens resereglemente helt anslutits till statens resereglemente. Förbundet tillägger i anslutning härtill.

Det innebär, som tidigare framhållits, att, då det statliga resereglementet justeras per 1 juli, den i promemorian uttalade förutsättningen för erhållande av dispens icke föreligger under andra halvåret. Vidare kommer traktamentsersättning enligt ett sådant reglemente att utgå för tid som icke beaktas enligt schablonregeln ehuru ingen torde bestrida att den anställda har kostnader under tiden i fråga. Delegationen har kommit till den uppfattningen att företag som utformat sitt resereglemente i anslutning till statens inte skulle kunna ifrågakomma för dispens enligt det nu framlagda förslaget. Det kan icke vara rimligt att företag som lojalt tillämpar det statliga resereglementet skulle ställas utanför dispensförfarandet.

KF framhåller med hänvisning till sitt eget gällande resereglemente, som tillkommit redan före år 1963 och som behållits trots de då införda bestämmelserna om uppgiftsskyldigheten, såsom sin uppfattning att det inte kan göras gällande att grunderna för traktamentsersättning enligt *KF*:s rese-reglemente är fördelaktigare för den anställda än de, efter vilka riksskattenämnden fastställer normalbeloppen. Enligt *KF* inträffar trots detta i vissa fall att den totala ersättningen under visst år, enligt *KF*:s rese-reglemente, överstiger det belopp som erhålls om antalet övernattningar multipliceras med fastställt normalbelopp. Detta kan t. ex. bero på att resa påbörjats eller avslutats så att antalet övernattningar blivit mindre än antalet 24-

timmarsperioder. Givetvis kan även motsatt förhållande uppstå. Enligt KF kan dessa uppkomna differenser inte anses vara av sådan art att materiellt fog finns för avvikelse i den anställdes deklaration.

KF understryker att den föreslagna lagtexten inte får tolkas så restriktivt att de föreslagna möjligheterna att erhålla lättnader blir illusoriska. Av uttalandena i promemorian synes framgå att så icke varit avsikten, framhåller förbundet, utan att dispens skall kunna medges i sådana fall där företagets resereglemente eller motsvarande är så utformat, att ersättningsgrunderna i stort inte kan antas leda till ett förmånligare resultat än avsikten varit med de bestämmelser i taxeringsförordningen, som bemyndigar riksskattenämnden att fastställa de s. k. normalbeloppen.

LO ifrågasätter om inte de arbetsgivare, som erhåller dispens från uppgiftsskyldighet beträffande traktamentsersättningar, borde kunna få dispens även från skyldigheten att lämna uppgifter om *resekostnadsersättning*. Som krav bör gälla att arbetsgivarens interna resereglemente eller liknande är så utformat att resekostnadsersättning utgår med belopp motsvarande verkligt utlägg. Även *överståthållarämbetet* föreslår att uppgiftsbefrielsen eventuellt utsträcks att omfatta sådan resekostnadsersättning som endast utgjort gottgörelse för faktiska biljettkostnader vid färd med allmänna kommunikationsmedel.

Sveriges grossistförbund går något längre och anser att uppgiftsbefrielsen skall avse över huvud taget fall, då den anställda inte får traktamentsersättning utan i stället ersättning som direkt motsvarar erlagda utlägg mot att han lämnar kvitto, förutsatt att arbetsgivaren i övrigt fyller nödvändiga kvalifikationer. Det är vidare enligt förbundet inte ovanligt att företag tillämpar direkt betalning till hotell för logikostnader men utger kontant ersättning till den anställda för måltider. Det föreslagna villkoret för dispens bör enligt förbundets uppfattning anses uppfyllt även i detta fall, under förutsättning givetvis att traktamentsersättningen inte överstiger dagdelen av normalbeloppet.

LO framhåller, att ett speciellt problem för organisationer av LO:s typ är att traktamentsersättningar utgår till ett stort antal icke anställda personer, för vilka uppgiftsplikt föreligger. Dispens från uppgiftsskyldighet i sådana fall, som för LO:s del kan uppgå till 1 000 eller flera under ett år, skulle innebära betydande lättnader. Organisationen föreslår därför att dispens skall kunna medges för arbetsgivare även i dylika fall.

KF anser att dispens, under i övrigt angivna förutsättningar, bör kunna avse förekommande resor utom riket. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter däremot om sådan dispens bör medges. Beträffande dylika förrättningar föreligger nämligen, framhåller länsstyrelsen, inte lika fast praxis som för förrättningar på ort inom landet.

Vad beträffar den föreslagna ansökningstidens utgång — senast den 31 december året före taxeringsåret — föreslår flera remissinstanser att denna skall tidigareläggas. Riksskattenämnden anser att ansökningen bör inges väsentligt tidigare, förslagsvis den 30 september året före taxeringsåret, med hänsyn till den utredning, som förste taxeringsintendenten kan behöva verkställa innan han meddelar beslut, och till ett eventuellt besvärsförfarande. Även Sveriges lantbruksförbund föreslår samma datum med skyldighet för förste taxeringsintendenten att avge svar senast den 15 november. Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt Kronobergs län anser att den 31 oktober året före taxeringsåret skall vara sista dag för ingivande av ansökningar av angiven art. Länsstyrelsen i Jämtlands län föreslår att motsvarande sista dag bestäms till den 30 november. Detsamma föreslår Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, som framhåller att det även för arbetsgivarna kan vara fördelaktigt om tillståndet i förekommande fall erhålls före taxeringsårets ingång, då härigenom kontrolluppgifternas färdigställande kan påbörjas tidigare.

Länsstyrelsen i Jämtlands län tar upp frågan om dispensens giltighetstid och yttrar.

Länsstyrelsen ifrågasätter lämpligheten av att låta medgivet tillstånd gälla tills vidare, varmed måste förstås att detsamma i princip skulle bli tillämpligt utan begränsning framåt i tiden, därest tillståndet inte av särskild anledning finnes böra återkallas. Att föreskriva ett årligt ansökningsförfarande framstår å andra sidan såsom otympligt. Såsom en kompromiss, som kan tillfredsställa såväl det allmännas som arbetsgivarens och de anställdas intressen, torde kunna komma i fråga en årlig anmälningsskyldighet, innebärande en allmänt hållen försäkran av arbetsgivaren att samma förhållanden, som andragits i den ursprungliga ansökningen, alltså råder. En anmälan av nu åsyftat innehåll skulle givetvis i normalfallet inte föranleda annan åtgärd hos myndigheten än registrering. Den föreslagna bestämmelsen att medgivet tillstånd skall kunna återkallas bör dock bibehållas även vid ett anmälningsförfarande som här åsyftas.

Länsstyrelsen i Norrbottens län är inte övertygad om lämpligheten av att förste taxeringsintendenterna i länen blir tillståndsmyndighet för ärendena om befrielse från uppgiftsskyldighet. Länsstyrelsen anför.

Då sådan befrielse får avgörande betydelse för den skattemässiga behandlingen av de anställdas traktamentsersättningar, är det enligt länsstyrelsens åsikt angeläget att tillståndsgivningen sker efter enhetliga linjer för hela landet. Detta torde endast kunna åstadkommas, om beslutanderätten ligger hos en central myndighet. Närmast till hands synes ligga att riksskattenämnden blir tillståndsmyndighet. En sådan ändring av förslaget torde även böra medföra att ansökningstiden framflyttas till förslagsvis den 15 december året före taxeringsåret, eftersom yttrande över ansökningarna väl regelmässigt skulle komma att inhämtas från vederbörande förste taxeringsintendent.

Beträffande den underrättelseplikt, som i promemorian förutsetts föreligga för vederbörande taxeringsintendent gentemot hans kolleger i andra län, inom vilka företagens anställda är bosatta, anför *kammarrätten*.

Att fullgöra en sådan skyldighet kan väl stundom komma att kräva nog så tidskrävande undersökningar, särskilt i fråga om företag med anställda över hela landet. Bosättningsorterna för de anställda kan ju också i viss omfattning skifta från år till år. Därtill kommer, såsom nyss antytts, att tillståndet inte är avsett att gälla för bara ett år i sänder. Det vill förefalla som om problemet lämpligast löses på så sätt, att för den ruta i kontrolluppgiften som avses »kryssad» anges såsom tryckt text, att medgivande av ifrågavarande slag lämnats. De lokala taxeringsorganen kan ju sedan vid behov på lämpligt sätt kontrollera uppgiftens riktighet.

Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* ifrågasätter om något underrättelseförfarande alls är erforderligt, då taxeringsnämndens ordförande alltid har rätt att undersöka förhållandena, om han finner anledning därtill. Om emellertid någon form av underrättelse av meddelade dispenser skall finnas, bör detta underrättelseförfarande, framhåller *länsstyrelsen*, ske centralt genom riksskattenämndens försorg.

I fråga om den besvärsrätt och den besvärsinstans som föreslagits anför *överståthållarämbetet* följande.

I promemorian föreslås att förste taxeringsintendents beslut rörande befrielse från ifrågavarande uppgiftsskyldighet skall kunna överklagas hos riksskattenämnden. Överståthållarämbetet vill här ifrågasätta huruvida behov av besvärsrätt över beslut av denna art verkligen skall anses föreligga. I fråga om andra beslut av förste taxeringsintendent exempelvis rörande anstånd med avgivande av självdeklaration stadgas sålunda i taxeringsförordningen att talan emot besluten inte må föras. Så synes utan större olägenhet kunna ske även i här berörda hänseende.

Ämbetet vill emellertid ifrågasätta även valet av besvärsinstans, vilket inte närmare motiverats i promemorian. Riksskattenämnden skulle genom de föreslagna bestämmelserna komma att tillföras uppgifter av helt annan natur än dess hittillsvarande åligganden. Med hänsyn till att nämnden bl. a. skall meddela anvisningar i taxeringsfrågor synes viss tvekan kunna råda om lämpligheten av att den jämväl skulle fungera såsom besvärsinstans. Därest behov av besvärsrätt verkligen skulle anses föreligga anser ämbetet *kammarrätten* här såväl som i fråga om övriga stadganden i TF böra fungera som besvärsinstans.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter om inte besvär i stället bör prövas av *länsstyrelsen* i resp. län.

Departementschefen

Som framgår av min redogörelse gjordes redan år 1963 vissa förenklingar i traktamentsbeskattningen. Man utsträckte den skattefrihet som gäller för statliga traktamenten till vissa andra offentliga traktamenten. Däremot bibehöll man skatteplikten för privata traktamenten men föreskrev å andra sidan att avdrag utan särskild utredning skulle medges med traktamentsbeloppet, om detta inte översteg av riksskattenämnden fastställt normalbelopp.

I samband med de nya bestämmelserna reglerades också frågan om de kontrolluppgifter som arbetsgivaren har att lämna till ledning för de anställdas taxering. I likhet med vad som redan tidigare gällde behöver traktamentsersättningar som sammanlagt för en anställd inte överstiger 500 kr. inte uppges. Det är tillräckligt med t. ex. en kryssmarkering på kontrolluppgiften att traktamentsersättning utgått. Emellertid togs år 1963 ännu ett steg mot förenkling genom att man från uppgiftsskyldighet undantog även de fall då antalet förrättningsdagar för en anställd inte överstigit 24 för helt år räknat.

I de fall traktamentsersättningen inte behöver specificeras på kontrolluppgiften föreligger inte heller deklarationsplikt för mottagaren. Därigenom har man fått överensstämmelse mellan arbetsgivarens uppgiftsskyldighet och den anställdes deklarationsplikt.

Otvivelaktigt innebar 1963 års lagstiftning väsentliga förenklingar både för de skattskyldiga och för taxeringsmyndigheterna samt i någon mån även för arbetsgivarna. Trots detta har det inte kunnat undgås att traktamentsredovisningen och kontrollen därav allttjämt utgör en betydande belastning för därav berörda parter.

Med hänsyn härtill och i betraktande av att erfarenheterna av de hittills genomförda förenklingarna i allmänhet visat sig goda har i departementspromemorian föreslagits vissa ytterligare lättnader i arbetsgivarens uppgiftsskyldighet i fråga om utgivna traktamentsersättningar med därav följande lindring av mottagarens deklarationsplikt. Det är i promemorieslaget dock inte fråga om en generell lättnad i uppgiftsskyldigheten. Denna skall i stället vara beroende av att arbetsgivaren av förste taxeringsintendenten i länet erhåller dispens från den uppgiftsskyldighet som annars åligger honom.

Dispensmöjligheten tar sikte på arbetsgivare med ett förhållandevis stort antal anställda, vilka fått traktamentsersättning som inte överstiger de normalbelopp som fastställts av riksskattenämnden. Dessa normalbelopp är anpassade efter de statliga traktamentena. I dessa fall framstår den detaljerade uppgiftsskyldighet som följer av de vanliga reglerna som onödig och betungande, eftersom inkomsttagaren ändå får tillgodoräkna sig

avdrag med samma belopp som traktamentsersättningen och följaktligen i realiteten slipper skatta för ersättningen. Även här bör enligt förslaget en kryssmarkering på kontrolluppgiften vara tillräcklig som ledning för taxeringsarbetet.

För att begränsa dispensmöjligheten till fall, där den är av större praktisk betydelse, föreslås i promemorian att dispens skall kunna medges arbetsgivare som i sin verksamhet sysselsätter minst 100 anställda. Som förutsättning för dispens skall enligt promemorieförslaget vidare gälla, förutom att traktamentsersättningen inte får överstiga de nyssnämnda normalbeloppen, att det med hänsyn till omständigheterna i övrigt framstår som sannolikt att medgivandet är utan olägenhet för taxeringsarbetet.

Ansökan om lättnad i uppgiftsskyldigheten i fall som nu avses skall enligt förslaget inges till länsstyrelsen senast den 31 december året före taxeringsåret. Medgivandet skall gälla tills vidare, om det inte återkallas. Över beslut i anledning av ansökan skall enligt förslaget besvär få anföras hos riksskattenämnden.

Enligt promemorian skall det föreslagna förenklade uppgiftslämnandet tillämpas första gången vid 1968 års taxering beträffande kontrolluppgifter som avser inkomståret 1967.

Promemorieförslaget har, såsom framgår av redogörelsen för remissyttrandena, fått ett i stort sett positivt mottagande. Några remissinstanser har i detta sammanhang förordat en allmän omprövning av de materiella reglerna för traktamentsbeskattningen. Jag delar i och för sig den uppfattningen. 1963 års reform av traktamentsbeskattningen var av så pass långt gående natur att en översyn av bestämmelserna bör ske i belysning av vunna erfarenheter. För att en sådan översyn skall vara av värde fordras dock att de nya bestämmelserna tillämpats några år, så att inte mera tillfälliga övergångssvårigheter får prägla den justering av bestämmelserna som åsyftas. Hittills har schablonreglerna tillämpats vid 1965 och 1966 års taxeringar, dvs. blott ett år utom själva övergångsåret. Enligt min mening bör erfarenheterna under ytterligare någon tid inhämtas, innan översynen av de materiella reglerna för traktamentsbeskattningen sker.

I fråga om den uppgiftsskyldighet för arbetsgivare som föranleds av schablonbeskattning av traktamenten har framförts önskemål såväl om en begränsning av nu gällande lättnader i uppgiftsskyldigheten som om en förenkling av uppgiftslämnandet som går längre än promemorieförslaget. I det förra hänseendet har man pekat på de möjligheter till missbruk som de nuvarande bestämmelserna enligt gjorda erfarenheter lämnar utrymme för. I det senare hänseendet har man, under hänvisning till att även med de föreslagna ändringarna en betungande uppgiftsskyldighet kvarstår i många andra fall, ansett att de föreslagna förenklingarna inte gått tillräckligt långt. För egen del vill jag framhålla följande.

Vår inkomstbeskattning förutsätter i princip exakta uppgifter om de skattskyldigas inkomster och utgifter. Detta har i sin tur fört med sig en långt driven uppgiftsskyldighet för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Denna uppgiftsskyldighet har, inte minst på traktamentsbeskattningens område, framstått som komplicerad och betungande. Det har därför efter hand blivit alltmer angeläget för alla parter, inklusive taxeringsmyndigheterna, att genomföra förenklingar i skattereglerna. De schablonmässiga lättnader i uppgiftsskyldigheten som redan genomförts på detta område — jag syftar här på den befrielse från detaljerat uppgiftslämnande som gäller när för en anställd traktamentsersättningarna sammanlagt inte överstiger 500 kr. eller förrättningsdagarnas antal inte överstiger 24 för helt år räknat — är att betrakta såsom ett led i dessa förenklingssträvanden. Det ligger i sakens natur att man genom sådana schablonlösningar ger avkall på den exakthet som man annars eftersträvar i taxeringsförfarandet och därmed också öppnar vissa möjligheter till ett icke avsett utnyttjande. Detta är emellertid det pris man får betala för den enkelhet i tillämpningen som man vill vinna. Jag vill åter erinra om att erfarenheterna av de hittills genomförda lättnaderna i uppgiftsskyldigheten i allmänhet bedömts som goda. Jag anser mig därför inte ha anledning att i detta sammanhang föreslå någon inskränkning av de förenklingar som redan uppnåtts. Enligt min mening talar tvärtom starka skäl för att man bör fortsätta på den inslagna vägen.

Gentemot dem som hävdar att de i promemorian föreslagna åtgärderna i förenklingssyfte inte varit tillräckligt omfattande vill jag å andra sidan framhålla, att man enligt min uppfattning på detta område måste pröva sig fram i etapper. Först sedan man vunnit tillräcklig erfarenhet av de olika delreformerna kan en mera allmän omprövning av de materiella beskattningsreglerna och den därmed sammanhängande uppgiftsskyldigheten möjligen bli aktuell. Jag finner mig därför i princip inte ha anledning att nu i större utsträckning vidga ramen för de förenklingar som föreslås i promemorian. I det följande inskränker jag mig således till att behandla promemorieförslaget, till vilket jag i det väsentliga ansluter mig.

Beträffande utformningen av de nu föreslagna förenklingarna i uppgiftsskyldigheten får jag anföra följande.

Jag delar den i promemorian uttalade uppfattningen att det förenklade uppgiftslämnandet i princip bör begränsas till sådana fall, då fråga är om arbetsgivare med ett förhållandevis stort antal anställda, dvs. fall då skyldigheten att lämna uppgifter om utgivna traktamenten är betungande för arbetsgivaren. Det kan emellertid diskuteras om det är lämpligt att man, för att förenkla den gränsdragning som härvid skall ankomma på tillståndsmyndigheten, gör tillståndet heroende av att arbetsgivaren sysselsätter ett visst minsta antal arbetstagare — i likhet med promemorieförslaget — eller

gör tillståndet direkt beroende av ett minsta antal traktamentstagare på sätt några remissinstanser föreslagit. Om man gör tillståndet beroende av ett i författningen fixerat antal anställda eller traktamentstagare försvåras nämligen en smidig tillämpning av dispensgivningen i vissa gränfall som man ofrånkomligen måste räkna med. Såsom t. ex. riksskattenämnden förordnat synes därför en mera allmänt formulerad bestämmelse vara att föredra. Eftersom dispensmöjligheten är avsedd för sådana fall, i vilka uppgiftsskyldighetens fullgörande på vanligt sätt är mer betungande än annars, bör det vara tillräckligt att begränsa den krets inom vilken dispens kan ges till sådana arbetsgivare som i sin verksamhet sysselsätter ett större antal anställda, vilka mera regelbundet företar tjänsteresor. Uppfattningen om vad som i detta sammanhang skall anses utgöra ett »större antal» ersättningstagare kan givetvis variera efter företagets storlek. Om dispensmöjligheten skall ha praktisk betydelse även för de medelstora företagen, bör enligt min mening dispens i vart fall kunna ges företag med 30—40 anställda som mera regelbundet företar tjänsteresor. Är antalet anställda av denna kategori lägre, blir dispensfrågan mera diskutabel. Kravet att vederbörande »mera regelbundet» företar tjänsteresor får givetvis inte tolkas alltför strängt med avseende på regelbundenheten. Sålunda bör man kunna acceptera att någon eller några av de anställda reser mindre regelbundet än de andra om blott övriga förutsättningar är uppfyllda.

I några remissyttranden har påpekats att det kan förekomma att företag till en antalsmässigt mycket begränsad grupp av anställda utbetalar traktamentsersättningar som överstiger normalbeloppen. Med anledning härav vill jag framhålla att den omständigheten att för en till antalet begränsad personalkategori, t. ex. företagsledningen, tillämpas särskilda från normalbeloppen avvikande traktamentsersättningar inte i och för sig behöver utesluta möjligheten av att företaget genom dispens får rätt att använda det förenklade uppgiftslämnande som här avses beträffande övriga anställda som uppburit traktamenten, vilka inte överstigit normalbeloppen. Bedömningen får då ske med hänsyn till antalet anställda som tillhör denna senare kategori. I samband med sin dispensansökan bör företaget i fall som detta lämpligen inge en förteckning över de personer, vilkas traktamentsersättningar överstiger normalbeloppen och därför inte kan omfattas av de förenklade uppgifterna. I likhet med den mening som uttalats av vissa näringsorganisationer bör det förenklade uppgiftslämnandet efter dispens kunna tillämpas också beträffande ett driftställe av flera inom ett företag, när förutsättningarna härför föreligger för driftstället i fråga.

Vidare har några remissinstanser framhållit att åtskilliga företag tillämpar traktamentsersättningar som överensstämmer med de statliga. Enligt dessa remissinstanser bör den omständigheten att de statliga traktamentena i vissa hänseenden något skiljer sig från de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen inte utesluta möjlighet till befrielse från

uppgiftsskyldighet för sådana företag som följer de statliga traktamentsbestämmelserna. Också enligt min mening bör i dessa fall dispens från den mera fullständiga uppgiftsskyldigheten kunna medges. Lagstiftningens bärande tankegång är ju att de statliga traktamentena är en norm för vad som kan godkännas i beskattningshänseende utan närmare prövning. Att de fastställda normalbeloppen i vissa hänseenden avviker från motsvarande statliga traktamente är närmast en teknisk fråga. Avvikelserna betingas dels av behovet av att ha samma normalbelopp under hela inkomståret och dels av att de statliga traktamentsbestämmelserna ofta är så detaljrika att de inte lämpar sig som allmän schablon utan betydande förenklingar. Det torde inte vara realistiskt att av arbetsgivare i gemen begära att de skall tillämpa det statliga resereglementet. I de fall arbetsgivaren verkligen tillämpar ersättningsbestämmelser som i allt väsentligt överensstämmer med de statliga torde det helt falla inom lagstiftningens grunder att godkänna traktamentena i beskattningshänseende. Anknytningen till de statliga bestämmelserna måste dock gå längre än att traktamentenas dygns- eller delbelopp överensstämmer med de statliga traktamentsbeloppen. Även de statliga reglerna om förutsättningarna för traktamente och om reduktion av traktamente bör i huvudsak följas eller i varje fall icke tillämpas nämnvärt gynnsammare av arbetsgivare, som vill kunna påräkna dispens.

Vad beträffar det i något remissyttrande påpekade fallet att ett företag tillämpar direkt betalning till hotell för logikostnader men utger kontant ersättning till den anställde för måltider, får jag här erinra om att riksskattenämnden i samband med fastställandet av normalbeloppen anger hur stor del därav som avser bostad resp. kost m. m. Har hotellkostnaden betalats direkt av arbetsgivaren gäller alltså att det totala normalbeloppet skall minskas med bostadsfaktorn. Om det traktamente som utbetalats till den anställde i fall som detta inte överstigit det sålunda reducerade normalbeloppet, kan alltså det förenklade uppgiftsförfarandet tillämpas.

De synpunkter jag nu framhållit beaktas, om möjligheten till dispens knyts till förutsättningen att traktamentena utgår enligt sådana grunder att de kan antas inte överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna. I flertalet fall innebär detta givetvis att traktamentena inte överstiger normalbeloppen.

På sätt överståthållarämbetet förordat kan enligt min mening den förenklade uppgiftsskyldigheten utsträckas att omfatta sådan resekostnadsersättning som endast utgjort gottgörelse för faktisk resekostnad vid färd med allmänt kommunikationsmedel. Sådana kostnader i samband med resor i tjänsten är utan vidare avdragsgilla enligt KL:s bestämmelser. Det finns därför inte någon anledning att undanta ersättningar för kostnader av detta slag från den förenklade uppgiftsskyldigheten. Däremot anser jag inte att densamma kan omfatta resekostnadsersättning för tjänsteresa med egen bil, även om ersättningen skulle uppges följa de statliga

grunderna för sådana ersättningar. Man kan nämligen inte komma ifrån att en subjektiv bedömning av dessa grunder i vissa fall kan leda till högre ersättningar än som bort utgå. En öppen redovisning av ersättningsbeloppen måste därför anses nödvändig i fråga om bilersättningarna.

Likaså får en öppen redovisning av ersättningar som avser resor utom riket enligt min mening alltjämt anses önskvärd. Visserligen kan en förenklad redovisning i och för sig vara godtagbar, om ersättningarna inte överstiger de avdrag som i enlighet med riksskattenämndens anvisningar kan medges enligt de traktamentsregler som gäller för högsta traktamentsklassen enligt det statliga utlandsresereglementet. Men i många fall måste taxeringsmyndigheterna ändå särskilt bedöma om och i vad mån den utlandsresa för vilken ersättning utgått verkligen är en tjänsteresa, för vilken kostnaderna är avdragsgilla. En sådan bedömning, som ofta måste göras med ledning bl. a. av de avdrag som yrkas, skulle försvåras om ersättnings- och avdragsbeloppen inte redovisades öppet vid taxeringen. Därtill kommer att antalet tjänsteresor utomlands torde vara förhållandevis litet i förhållande till resorna inom landet. Uppgiftsskyldigheten beträffande utlandsresorna torde därför i allmänhet inte vara alltför betungande för företagen.

Vad remissinstanserna anfört i fråga om den tidpunkt, då ansökningshandlingarna senast skall inges, föranleder mig att föreslå den 31 oktober före taxeringsårets ingång som sista dag. Därmed skulle hänsyn tas både till att tillståndsmyndigheten kan behöva införskaffa viss utredning och till arbetsgivarens intresse av besked i sådan tid att han kan förbereda kontrolluppgifternas färdigställande.

En länsstyrelse har på tal om dispensens giltighetstid ifrågasatt en årlig anmälningsskyldighet, varvid arbetsgivaren skulle avge en allmänt hållen försäkran att de i den ursprungliga ansökningen angivna förhållandena alltjämt var för handen. Emellertid kan taxeringsmyndigheterna när som helst hos arbetsgivare som fått dispens begära de uppgifter som är erforderliga för en bedömning av de utgivna ersättningarna i de hänseenden det här gäller. Om förutsättningarna för lämnad dispens då skulle visa sig brista kan denna omedelbart återkallas. Jag anser mig därför kunna tillstyrka att meddelad dispens skall gälla tills vidare, så mycket mer som dispensförfarandet i princip bygger på ett förtroendefullt samarbete med arbetsgivarna.

Inte heller finner jag anledning att, som på något håll ifrågasatts, frångå departementspromemorians förslag att förste taxeringsintendenterna i länen skall vara beslutande myndighet i dessa ärenden. Även i andra sammanhang har förste taxeringsintendenten anledning till viss kontakt med arbetsgivaren, t. ex. i samband med anstånd med avgivande av företagets självdeklaration. Det förtroendefulla samarbete på det lokala planet som jag nyss berörde talar därför starkt för att även frågan om dispens från

företagens uppgiftsskyldighet beträffande arbetstagarna anförtros åt förste taxeringsintendenten och inte åt en central myndighet.

Man bör emellertid tillse att dispensgivningen sker efter i stort sett samma principer i olika län. Arbetsgivaren bör därför ha möjlighet att få dispensfrågan omprövad i vissa fall, då förste taxeringsintendenten inte ansett sig kunna bevilja dispens eller då han återkallat dispens. Denna prövning bör lämpligen ligga hos en central myndighet och någon annan myndighet än riksskattenämnden kan knappast komma i fråga. Nämnden som förklarat sig inte ha något att erinra mot förslaget i denna del är väl lämpad att medverka till den enhetlighet i tillståndsgivningen som är önskvärd. Formellt gör man på detta sätt riksskattenämnden till en besvärinstans och vissa betänkligheter kan, som överståthållarämbetet framhållit, anföras mot detta. Den prövning som skall ske hos nämnden är emellertid främst om dispens kan godtas från kontrollmässiga synpunkter. Det bör därför i regel vara nämndens ordförande i sin egenskap av chef för kontrollverksamheten som avgör dessa frågor och inte nämnden i plenum. Jag ansluter mig till promemorieförslaget även i denna del.

I promemorian har förutsatts att, om dispens berör anställda inom mer än ett län, förste taxeringsintendent som medger dispens skall underrätta förste taxeringsintendent i annat berört län om medgivandet. Ett par remissinstanser har ifrågasatt om sådana underrättelser behövs. För min del framstår det som naturligt att den som ger dispens underrättar dem som svarar för taxeringsarbetet i andra län som berörs av dispensen. Sådan underrättelse bör därför lämnas, men underrättelseförfarandet bör givetvis ordnas så rutinmässigt och enkelt som möjligt. Tänkbart är att det kan visa sig mest praktiskt att underrättelse om varje dispensbeslut lämnas samtliga län. Det ankommer på riksskattenämnden att vid behov utfärda föreskrifter härom.

Jag övergår så till att behandla ett spörsmål som inte har något samband med den nu berörda uppgiftsskyldigheten. Det gäller frågan om extraordinär besvärsrätt i vissa fall.

Möjligheten att anföra besvär i extraordinär ordning enligt 100 § TF framstår som oklar, när det gäller tillämpningen i vissa fall av avtal som vårt land ingått med andra länder till undvikande av internationell dubbelbeskattning. Det gäller här närmare bestämt fall, då skattskyldig på grund av sådant avtal är berättigad att från den svenska skatten på sin sammanlagda inkomst eller förmögenhet avräkna den inkomst- eller förmögenhetsskatt som erlagts i den andra avtalsslutande staten men då sådan avräkning av någon anledning ändå inte skett. Frågan har fått ökad aktualitet genom de avtal Sverige ingått på senare tid.

Tidigare avtal är i princip baserade på den s. k. exempt-metoden. Denna in-

nebär att, om beskattningsrätten till viss inkomst eller förmögenhet förbehålits den andra staten, samma inkomst eller förmögenhet skall undantas från taxering i Sverige. I nyare avtal har man i allmänhet övergått till att eliminera dubbelbeskattningen genom den s. k. credit of tax-metoden. Enligt denna metod taxeras skattskyldig i vanlig ordning i Sverige även för inkomst och förmögenhet som enligt avtalet skall beskattas i den andra staten. Från den svenska skatten på den sammanlagda inkomsten eller förmögenheten avräknas dock den motsvarande skatt, som den skattskyldige erlagt i den andra staten. Som exempel på avtal i vilket denna credit of tax-metod föreskrivits kan jag nämna 1965 års avtal med Schweiz (SFS 1966: 554).

Trots förefintligheten av ett avtal kan den situationen inträffa att en skattskyldig person på grund av förbiseende, feltolkning e. d. blir beskattad här i riket i strid med avtalet. Vidare får man räkna med att den utländska skattens belopp, som skall uppges vid taxeringen i och för avräkning mot den svenska skatten, i vissa fall inte blir slutgiltigt fastställt förrän efter den ordinarie besvärstidens utgång. Med hänsyn till de speciella förhållanden som det ofta är fråga om i samband med tillämpningen av dubbelbeskattningsavtalen kan den skattskyldige i sådana fall ofta komma i ett läge där han är beroende av att genom extraordinär besvärsmetod få rättelse i en avtalsstridig beskattning. Med de nuvarande bestämmelserna i 100 § TF torde emellertid hans möjligheter att få sådan rättelse ställa sig olika allteftersom de avtalsregler han kan åberopa förutsätter en tillämpning av exempt-metoden eller av credit of tax-metoden. I det förra fallet kan den skattskyldige stödja en extraordinär besvärsmetod på den i paragrafens första stycke vid 2) angivna grunden att »han taxerats för inkomst eller förmögenhet för vilken han icke är skattskyldig». Med stöd av denna besvärgrund kan den skattskyldige anföra besvär inom fem år efter taxeringsåret. I det senare fallet, dvs. då credit of tax-metoden är tillämplig, kan han möjligen tänkas kunna åberopa den i samma stycke vid 7) angivna besvärgrund, nämligen att »han eljest kan åberopa omständighet eller bevis som bort föranleda väsentligt lägre taxering». Det är dock inte säkert att rättelsen, hur befogad den än är, skulle leda till en så »väsentlig» nedsättning som bestämmelsen förutsätter. Därtill kommer att uttrycket »lägre taxering» närmast torde åsyfta en nedsättning av det taxerade beloppet och alltså inte en nedsättning av den uträknade skatten, som skatteavräkningen innebär.

Enligt min mening bör det inte ifrågakomma att en person som beskattats här i riket i strid med ett sådant avtal som bygger på credit of tax-metoden skall ha sämre möjligheter att vinna rättelse i beskattningen än den som kan åberopa ett avtal enligt exempt-metoden. Visserligen föreskriver avtalen regelmässigt att en person med hemvist i Sverige, som blir underkastad en mot avtalet stridande beskattning, kan göra framställning om rättelse hos Kungl. Maj:t utan att detta påverkar hans rätt att använda sig av de i taxeringsförfordningen angivna rättsmedlen. En sådan framställning får emel-

lertid ses som en nödfallsåtgärd. I princip bör enligt min mening redan reglerna om extraordinär besvärsmätt medge samma möjligheter till rättelse av beskattningen, oberoende av om avtalsreglerna följer den ena eller andra metoden. Jag föreslår därför att i 100 § TF som en ytterligare besvärgrund uttryckligen anges den omständigheten att den skattskyldige inte erhållit sådan avräkning av utländsk skatt, vartill han är berättigad enligt överenskommelse med främmande stat.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft snarast möjligt. Det förenklade uppgiftslämnandet på kontrolluppgifter som föreslås kan dock inte tillämpas förrän vid 1968 års taxering.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga ett inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Departementspromemorians förslag
till
Förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november
1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 37 § 1 och 2 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

37 §.

1 mom. Till ledning	följande uppställning:	
Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
1. a) Statlig och — — — sådan för- värvskälla.	Den som — — — annan stiftelse.	Avlöning, arvode — — — vederlaget lämnas. U n d a n t a g: a) folkpension, b) ersättning och — — — — år räknat, g) ersättning för resa i tjänsten, motsvarande gjorda utlägg som sam- manlagt icke överstiga 500 kronor, och representa- tionsersättning, motsva- rande gjorda utlägg, sam- manlagt icke överstigande 500 kronor, saml därjämte traktamentsersättning vid vistelse utom tjänstgö- ringsorten, som samman- lagt icke överstiger 500 kronor eller icke avser mer än 24 dagar för år räknat, därest i kontroll- uppgiften anmärkes, att traktamentsersättning ut- gått, h) förmån från — — — erlagt sjömansskatt.

¹ Senaste lydelse av 37 § 1 mom. se 1963: 266 samt av 37 § 2 mom. se 1964: 53.

(Föreslagen lydelse)

1 m o m. Till ledning — — — — — följande uppställning:		
Uppgiftsskyl- dig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
1. a) Statlig och — — — sådan för- värvskälla.	Den som — — — annan stiftelse.	Avlöning, arvode — — — vederlaget lämnas. U n d a n t a g: a) folkpension, b) ersättning och — — — — år räknat, g) ersättning för resa i tjänsten, motsvarande gjorda utlägg som sam- manlagt icke överstiga 500 kronor, och representa- tionsersättning, motsva- rande gjorda utlägg, sam- manlagt icke överstigande 500 kronor, samt därjämte traktamentsersättning vid vistelse utom tjänstgö- ringsorten, som samman- lagt icke överstiger 500 kronor eller icke avser mer än 24 dagar för år räknat, <i>eller ock som enligt med- givande jämlikt 2 mom. fjärde stycket icke behö- ver redovisas på sätt i tredje stycket sägs,</i> därest i kontrolluppgiften anmärkes, att traktaments- ersättning utgått, h) förmån från — — — erlagt sjömansskatt.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

37 §.

2 m o m. Vid avlämnande — — — — — iakttagas följande.
Avser sådan — — — — — förmånen utgått.
I kontrolluppgift, — — — — — under förrättningen.

Förste taxeringsintendenten i det län, där arbetsgivarens hemortskommun är belägen, äger dock medgiva arbetsgivare som i sin verksamhet sysselsätter minst 100 anställda att, i stället för uppgifter enligt tredje stycket om traktamentsersättning-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

är för förrättningar inom riket, i kontrolluppgiften blott anmärka att traktamentsersättning utgått. Sådant medgivande får lämnas endast när det kan antagas, att traktamentsersättningarna inte överstiga av riksskattenämnden fastställda normalbelopp och det med hänsyn till omständigheterna i övrigt framstår som sannolikt att medgivandet är utan olägenhet för taxeringsarbetet. Ansökan om sådant medgivande skall ingivas till länsstyrelsen senast den 31 december året före taxeringsåret. Erhållet medgivande skall gälla tills vidare, därest det ej återkallas. Klagan över beslut i anledning av ansökan som nu sagts eller om återkallelse av medgivande enligt detta stycke må föras hos riksskattenämnden genom besvär, som skola vara inkomna till nämnden inom en månad från den dag, då klaganden erhöi del av beslutet. Över riksskattenämndens beslut i anledning av besvären må talan icke föras.

Därest vid ————— som avdragits.
 I kontrolluppgift ————— allmän försäkring.
 I kontrolluppgift ————— preliminär A-skatt.
 Särskild uppgiftshandling ————— före taxeringsåret.
 Kontrolluppgift, som ————— åtnjuta pensionsförmånen.
 Uppgift skall ————— lämpad blankett.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola tillämpas i fråga om kontrolluppgifter avseende år 1966 eller tidigare år.